Het Manifest Dommelvallei

Brabantstad doet het economisch goed. Tegelijkertijd hebben we in Brabant ook cruciale ruimtelijke vraagstukken: hoe gaan we om met de ontwikkeling van de (intensieve) landbouwsector, de wateropgaven zoals verdroging en piekafvoeren en hoe krijgen we stedelijke ontwikkeling na de crisis op gang? Deze opgaven lijken niet sectoraal op te lossen, maar vragen om regionale samenwerking.

Met het innovatieve planningsmodel MozaïekBrabant wordt het Brabantse watersysteem de onderlegger voor een nieuw verbindend raamwerk van stad, natuur en productieland. Bottom-up samenwerken, delen van kennis en innovatief denken. Samen naar een hernieuwd en beter Brabant, met de ambitie tot de Europese top 5 regio's te behoren.

Doel van dit manifest is commitment te genereren om MozaïekBrabant tot concrete uitvoering te brengen in de Dommelvallei door:

1. Co-creatie: Bundeling van krachten en middelen, samenwerking tussen burgers, bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties, onderwijs en overheid. Initiatief voor creatie van draagvlak, synergie en uitvoering.
2. Het tot stand brengen van nieuwe koppelingen waarin stedelijke functies, landbouw en natuur elkaar versterken in plaats van verzwakken.
3. Het watersysteem in te zetten als bron, drager, verbinder en motor bij integrale ontwikkeling. Water wordt in de uitwerking verbonden met Duurzaam Wonen, Werken, Biodiversiteit, Gezondheid, Ontspanning en Erfgoed.
4. Het ontwikkelen van een samenhangende richtinggevende visie die gerealiseerd wordt in meerdere uitvoeringsprojecten.

Boxtel, 12 maart 2015

De Groene Dommelvallei en de ‘zes machines’

Hard werken en goed leven zijn belangrijke combinaties voor de Brabander. **De groene Dommelvallei-gemeenten reiken BrabantStad de hand** om samen stad, natuur en productieland als één toekomstbestending en compleet Brabant vorm te geven. De groene Dommelvallei neemt in deze nieuwe ontwikkeling haar rol voor Het Groene Woud en De Meijerij.

In MozaïekBrabant* worden de Brabantse watersystemen ingezet. Zes ‘**machines**’ maken nieuwe ruimtelijke koppelingen. Oplossingen worden aangedragen voor de Dommelvallei waarin landbouw, boomteelt, natuur en recreatie, bedrijvigheid en wonen in een groene omgeving elkaar gaan versterken. De meerwaarde voor de ondertekenaars van Het Manifest worden in de zes machines weergegeven…

1

2

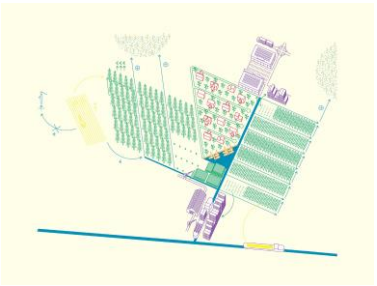

3

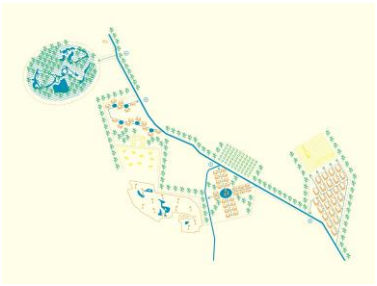

4

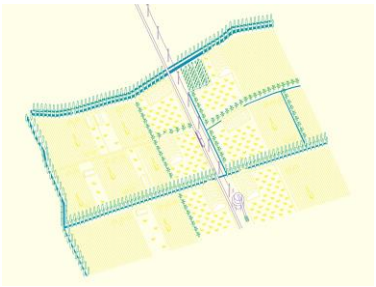

5

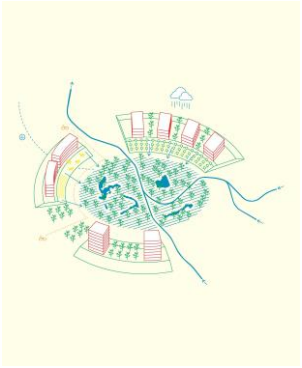

6

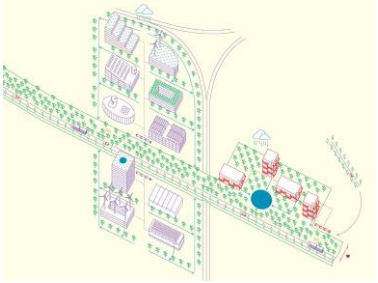

* Mozaïek Brabant *is ontwikkeld door Architecture Workroom Brussels, Floris Alkemade Architect en LOLA Landscape Architects voor het IABR– 2014–Projectatelier BrabantStad. In opdracht van de Internationale Architectuur Biennale Rotterdam (IABR), de Provincie Noord-Brabant, de gemeenten ‘s-Hertogenbosch, Eindhoven, Tilburg, Breda, Helmond, en de Waterschappen Noord-Brabant.*

1

Machine 1. Herontwikkeling Industrie - Watermanagement - Stedelijk Klimaat

“Als we verouderde industriegebieden herontwikkelen rond collectieve watersystemen, gaan we de stedelijke hittestress tegen en maken we een gezonde, stedelijke omgeving voor nieuwe economieën.”

Meerwaarde voor:

Industrieën en bedrijven
- Een innovatieve en veerkrachtige Brabantse economie met duurzaam concurrentievermogen.
- Duurzame veiligstelling van voldoende en schoon water.
- Wervende werkomgeving.

Provincie, gemeenten en burger (-participatie)
- Tegengaan van hittestress.
- Ontwikkelen nieuwe kaders voor betrokkenheid en burgerinitiatief in planologisch en strategisch maatwerk.
- De Provincie Noord-Brabant in de top 5 van kennis- en innovatieregio’s in Europa.

Waterschappen en Brabant Water
- Minder pieken en dalen in de zoetwatertoevoer, het voorkomen van wateroverlast en droogte.
- Betere waterkwaliteit.
- Synergie tussen economische groei en de maatschappelijke wateropgave.

Onderwijsinstellingen
- De Dommelvallei als proeftuin voor onderwijs en onderzoek op het gebied van stagnerende en innovatieve planning- en beheermodellen, duurzame watersystemen en nieuwe vormen van participatie en samenwerking.

2

Machine 2. Boomteelt – watermanagement – verdroogde natuur

“Als we de omschakeling naar duurzamere teelten ondersteunen, verhogen we zowel de rentabiliteit van landbouwbedrijven als de kwaliteit van het landschap, én organiseren we de langzame infiltratie van water in de bodem om zo de verdroging van natuurgebieden tegen te gaan.”

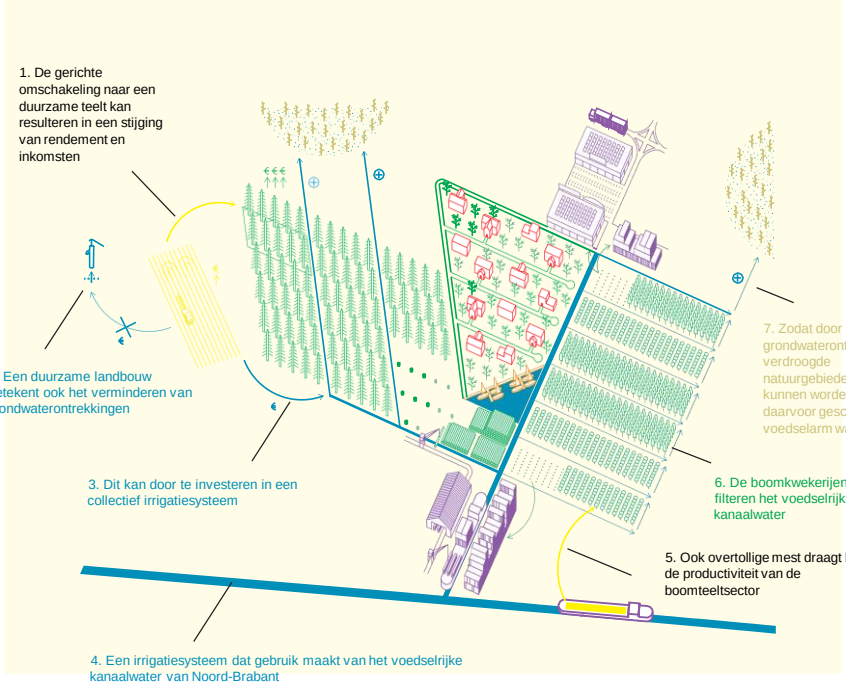

Meerwaarde voor:

Land- en tuinbouw en boomkwekerijen
- Verduurzaming teelten en hogere productie.
- Duurzaam perspectief voor (agrarische) ondernemers in de groene ruimte.
- Innovatief klimaat en imago voor doorontwikkeling en concurrentievermogen.
- Ondersteunende rol bij een beter woon- en leefklimaat en natuurbeheer.

Provincie, gemeenten en burgers
- Nieuwe kaders voor een toekomstbestendige tuin- en landbouw en boomteelt.
- Beter klimaat voor wonen en werken.
- Ontwikkelen nieuwe kaders voor betrokkenheid en initiatief van burgers en bedrijven.
- De Provincie Noord-Brabant als duurzaam productieland.

Waterschappen en Brabant Water
- Minder pieken en dalen in de zoetwatertoevoer, voorkomen van wateroverlast en verdroging.
- Duurzame borging van voldoende en schoon water.
- Betere waterkwaliteit en beheersing meervoudige functies watersystemen.
- Synergie tussen economische groei en de maatschappelijke gebiedsfuncties.

Natuurorganisaties
- Betere waterkwaliteit en peilbeheer natuur- en landschapssectoren.

Onderwijsinstellingen
- Proeftuin voor kennis en onderzoek in vernieuwende planning- en beheermodellen, duurzame watersystemen en nieuwe vormen van teelten, participatie en samenwerking.

3

Machine 3. Verblijfsrecreatie – watermanagement – agrotoerisme

“Als we de Brabantse waterlopen omleiden door recreatiegebieden, ontstaat er een attractief toeristisch-recreatief netwerk dat instaat voor een vertraagde Waterafvoer, en zo bijdraagt tot de zoetwaterbalans van Noord- Brabant.”

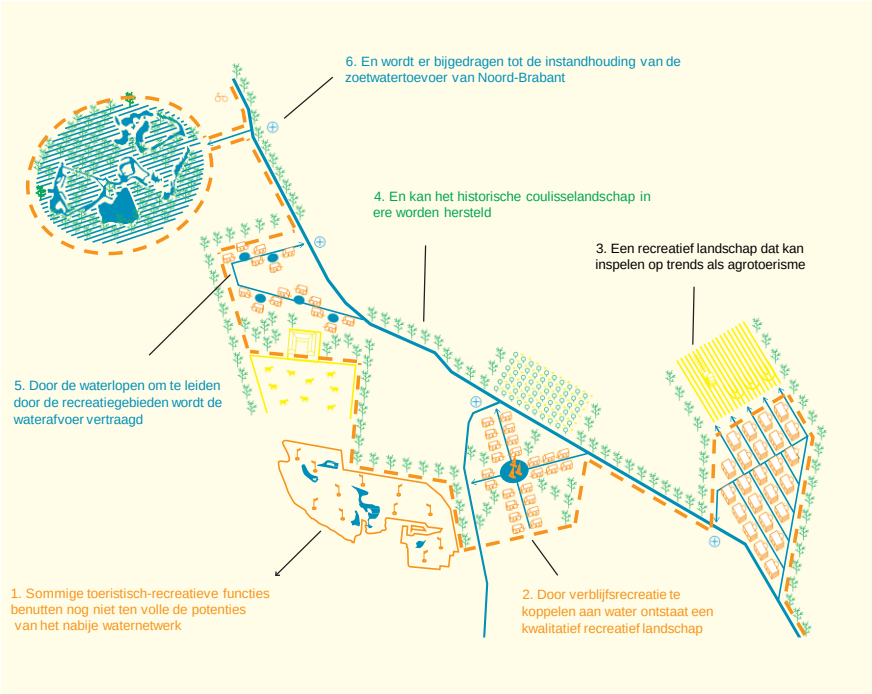

Meerwaarde voor:

Recreatie en agrotoerisme
- Aantrekkelijk en gekoppeld toeristisch-recreatief netwerk en USP’s in Dommelvallei.
- Robuuste, geschakelde en beleefbare natuur- en landschapswaarden.
- Hogere natuurwaarden en vitaal Brabants landschap.
- Impulsen verblijfsrecreatie, recreatieondernemers en duurzame streekproducten.

Provincie, gemeenten en burger (-participatie)
- Nieuwe kaders voor meerdaagse toeristische netwerken en economie.
- Groene ruimte voor wonen, werken en ontspannen.
- Ontwikkelen nieuwe koers voor betrokkenheid van burgers en bedrijven.
- De Brabantse cultuur als gastvrije als toeristische provincie vermarkten.

Waterschappen en Brabant Water
- Waterbeheersing als toeristische attractie.
- Te reguleren zoetwatertoevoer- en berging in relatie tot recreatief medegebruik.
- Duurzame borging van voldoende en schoon water.
- Betere waterkwaliteit en beheersing meervoudige functies watersystemen.

Natuurorganisaties
- Betere waterkwaliteit en peilbeheer natuur- en landschapssectoren.
- Terugbrengen van attractieve landschappen.
- Recreatief medegebruik.

Onderwijsinstellingen
- Proeftuin voor kennis en onderzoek in vernieuwende planning- en beheermodellen, ontwikkeling en exploitatie recreatiesector.

4

Machine 4. Grootschalige landbouw – watermanagement – recreatief landschap

“Als we de schaalvergroting van intensieve veehouderijen aangrijpen voor de reorganisatie van teelten en de landschappelijke integratie van collectieve voorzieningen, zoals waterzuivering, krijgt grootschalige landbouw in Noord-Brabant een duurzaam karakter.”

Meerwaarde voor:

Land- en tuinbouw
- Verduurzaming intensieve veehouderij, teelten en productie.
- Duurzaam perspectief voor (agrarische) ondernemers in de groene ruimte.
- Gezondere werkomgeving.
- Collectieve en efficiëntere waterzuiveringen.
- Innovatief klimaat en imago voor doorontwikkeling en concurrentievermogen.
- Landschappelijke integratie met effectievere teeltomstandigheden.

Provincie, gemeenten en burger
- Nieuwe kaders voor landbouwbeleid en toekomstbestendige, economische groei.
- Beter klimaat voor werken en wonen.
- Ontwikkelen nieuwe koers voor betrokkenheid van burgers en bedrijven.

Waterschappen en Brabant Water
- Gebundelde waterzuivering en infiltratie.
- Gereguleerde zoetwatertoevoer- en berging.
- Duurzame en coöperatieve borging van voldoende en schoon water.
- Betere waterkwaliteit en beheersing meervoudige functies watersystemen.

Natuur- en landschapsorganisaties
- Betere waterkwaliteit en peilbeheer natuur- en landschapssectoren.
- Herbouw van een toekomstbestendig landschap.

Onderwijsinstellingen
- Proeftuin voor kennis en onderzoek in vernieuwende planning- en beheermodellen, innovatieve teelten en veterinaire voorwaarden.

5

Machine 5. Suburbaan wonen – watermanagement – stadslandbouw

“Als we de aanleg van infiltratiegebieden inzetten als unieke woonlandschappen, bieden we niet alleen een alternatief voor de geplande randstedelijke woonuitbreidingen, maar ontwikkelen we ook een nieuwe component van het natte zandlandschap.”

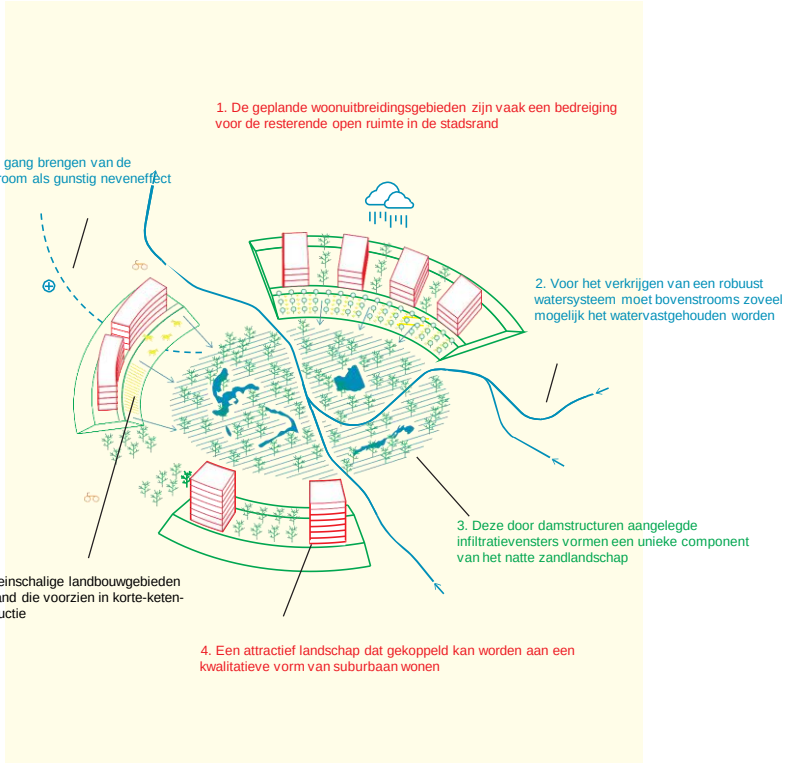

Meerwaarde voor:

Provincie, gemeenten en burger
- Nieuwe, ingepaste woonlandschappen in de randstedelijke gebieden.
- Herontwerp en integratie natte zandlandschap met gevarieerde en meervoudige functies.
- Ontwikkelen nieuwe koers voor betrokkenheid en samenwerking tussen stad, natuur en productieland burgers.

Land- en tuinbouw
- Ontwikkeling van productiemodellen van stadslandbouw.
- Innovatief klimaat en imago voor doorontwikkeling naar nieuwe productie- en afzetmarkten.

Waterschappen en Brabant Water
- Gebundelde waterzuivering en infiltratie
- Gereguleerde zoetwatertoevoer- en berging.
- Duurzame en coöperatieve borging van voldoende en schoon water.
- Betere waterkwaliteit en beheersing stedelijke watersystemen en drinkwater.

Natuur- en landschapsorganisaties
- Groenblauwe en recreatieve uitloopgebieden voor bewoners.
- Herontwikkeling van (rand)stedelijke natuur, landschap en recreatief medegebruik.

Onderwijsinstellingen
- Proeftuin voor kennis en onderzoek in vernieuwende planning- en beheermodellen, stedenbouwkundige en toekomstbestendige woonuitbreidingen en stadslandbouw.

6

Machine 6. Innovatieve industrie – watermanagement – stedelijk klimaat:

“Als we het profiel hertekenen van de lanen die innovatieve industrie in de rand van de stad verbinden met voorzieningen in het centrum, creëren we enorme lineaire wadi’s waar nieuwbouwprojecten voorzien van een gescheiden rioleringstelsel zich op kunnen enten.”

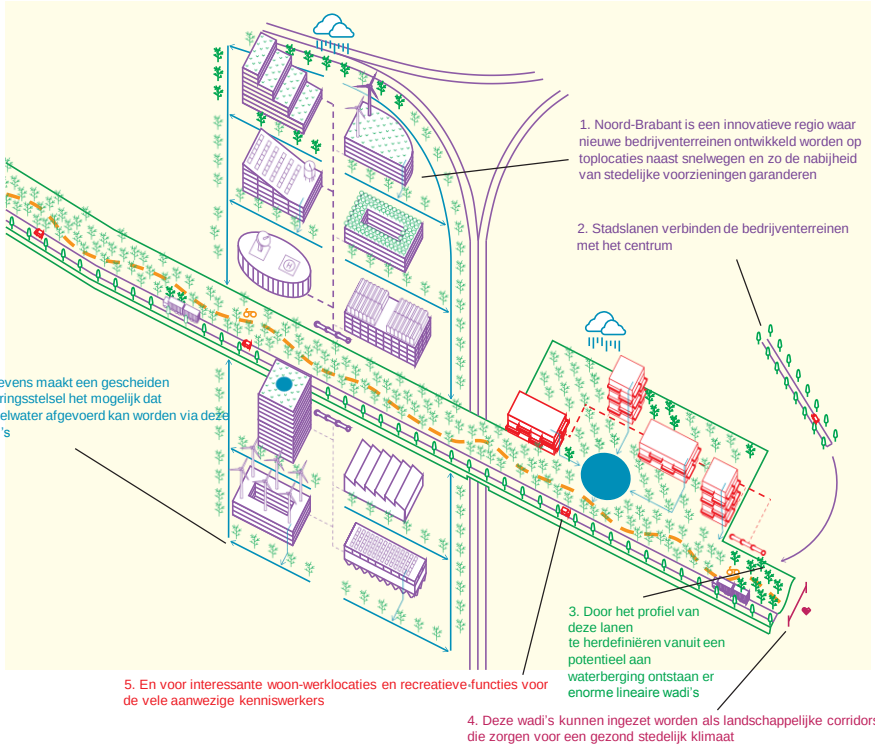

Meerwaarde voor:

Industrieën en innovatieve bedrijven
- Wervende groenblauwe verbindingen tussen stad, werkomgeving en platteland.
- Aantrekkelijke en gezonde woonwerkomgeving voor kenniswerkers.
- Nieuw en aantrekkelijk vestigingsklimaat voor technologische bedrijven.

Provincie, gemeenten en burger
- Economische beleidskoers voor imago, vestigingsklimaat en werkgelegenheid.
- Wervende en internationale aantrekkingskracht als kennis-en innovatieregio.
- Aantrekkelijk en gezond stadsklimaat en geïntegreerde nieuwbouwlocaties.

Land- en tuinbouw
- Nieuwe afzetmarkten.

Waterschappen en Brabant Water
- Duurzame en coöperatieve borging van voldoende en schoon water.
- Betere waterkwaliteit en beheersing stedelijke en industriële watersystemen

Natuur- en landschapsorganisaties
- Groenblauwe landschapselementen en ecologische corridors van formaat.
- Herontwikkeling van (rand)stedelijke natuur, landschap en recreatief gebruik.

Onderwijsinstellingen
- Proeftuin voor kennis en onderzoek in vernieuwende planning- en beheermodellen en ecologische relaties tussen stad en natuur.

d e e l n e m e r s:

Regio Noordoost Brabant

Het Groene Woud

Stichting het Noordbrabants Landschap

HAS Hogeschool

Technische Universiteit Eindhoven

Wageningen Universiteit

Brabant-Water

Waterschap De Dommel

Waterschap Aa en Maas

Gemeente Nuenen

Gemeente Eindhoven

Gemeente Son en Breugel

Gemeente Sint Oedenrode

Gemeente Veghel

Gemeente Schijndel

Gemeente Boxtel

Gemeente Sint Michielsgestel

Gemeente Vught

Gemeente ‘s-Hertogenbosch

Gemeente Heusden

Dit Manifest wordt aangeboden aan de provincie omdat zij een cruciale rol speelt in het welslagen van dit initiatief.

Wij vragen de provincie medewerking om tot concretisering over te gaan. Dit kan mogelijk gemaakt worden door:

- Cofinanciering voor het op gang brengen van initiatieven;
- Experimenteerruimte: Provinciale aanwijzing van een Pilot gebiedsontwikkeling Dommelvallei met daarin planologische vrijheid om te experimenteren.